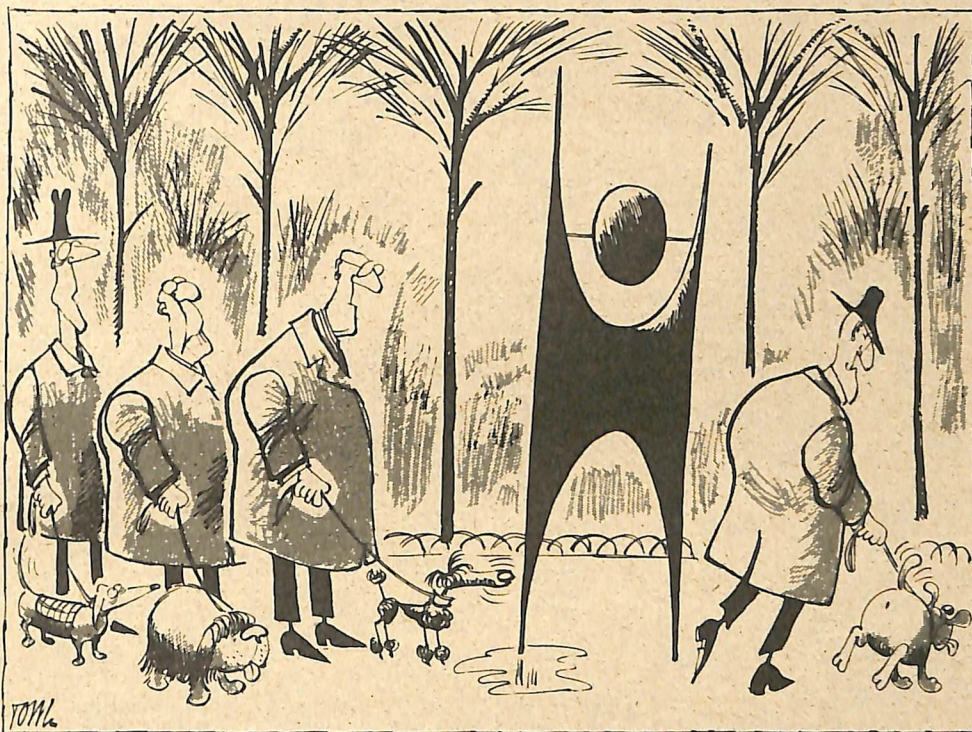

anti-humanistische aanvallen en de lijdzaamheid van 't HV

Hoe zou het toch kunnen dat de minste uitlating van het HV over onevenredig grote kerkelijke macht onmiddellijk wordt uitgelegd als een anti-kerkelijke uitspraak, terwijl de felste anti-humanistische aanvallen gedaan kunnen worden zonder dat er een haan naar kraait? Is dat wellicht op zichzelf al een bewijs van die onevenredige kerkelijke macht? Geldt hier misschien het „wie niet voor mij is, is tegen mij”? Of hebben humanisten te vaak verdraagzaamheid met lijdzaamheid verward? Al deze vragen komen bij mij op naar aanleiding van een aantal recente gebeurtenissen waaraan vrijwel geen aandacht is besteed.

Eén uitzending van de VPRO over het katholicisme en er ontstaat een brede maatschappelijke discussie, compleet met voorgenomen onderzoek naar het „neo-anti-papisme”. Tien uitzendingen van de EO niet alleen óver maar ook tégen het humanisme, en je hoort afgezien van een heel verdraagzaam HV-antwoord niets meer. Sterker nog: de EO gaat de reeks nog eens herhalen en er een vervolgreeks aan vastkoppelen.

Allereerst deze voortgezette actie van de EO tegen het humanisme. Het is naar mijn

mening onjuist om hieraan schouderophalend voorbij te gaan. Als het HV – hetgeen gelukkig ondenkbaar is – op dezelfde wijze het christendom zou aanvallen, zou je eens moeten zien wat er gebeurt! Het anti-papisme-onderzoek van Goddijn zou er meteen een zusje bijkrijgen: het anti-christendom-onderzoek. En men stapt ongetwijfeld naar de rechterlijke macht wegens belediging van een bevolkingsgroep (zie bijvoorbeeld de actie tegen Gerrit Komrij). Toch zou ik deze weg niet op willen. Laten we er een positiever gebruik van maken, en de komende EO-uitzendingen gebruiken als een kaderkursus. *Als Alle HV-kaderleden in groepjes naar de anti-humanistische uitzendingen gaan kijken, en deze na afloop bespreken, dan levert dat een aardige training op in het formuleren van wat we nu wél denken.*

Anti-humanistische kreten

De anti-humanistische uitlatingen van door veel gemeenten en provincies gesubsidieerde Bond tegen het Vloeken, je hoort er niet meer over. Als voorstanders van legalisatie van abortus en euthanasie (zoals humanisten) in het Utrechts Universiteitsblad van 12 januari worden uitgemaakt voor „onredelijke dieren, die in hun verdorvenheid verdorven worden, bedriegers, gierigen, en kinderen der vervloeking” dan ben ik de enige die daar protest

tegen aantekent en verder hoor je niets. Het Reformatorisch Dagblad van 27 december weet er ook raad mee, met het humanisme: „...En dat is het ware gezicht van deze geestelijke vrijheid. Het brengt geen vrijheid als men de band met God en Zijn wetten breekt. De ondergang brengt het. Het is niet anders dan de slavernij van de door eigen schuld door-en-door zondige schepselen van God”. Er vallen termen als „normloos”, „bedrieglijk” en „ordinaire haat tegen God en Zijn kerk”, evenals het „Godslasterlijk” dat de Bond tegen het Vloeken zal interesseren. Ook een hele mooie is: „Ook Socrates was zichzelf tot norm. Zijn inwendige stem bracht hem echter bij de gifbeker.” Ook op dit alles geen enkele reactie. Nou kan men zeggen: maar dat zijn ook maar wat marginale groepen. Dan is het goed eens te kijken naar de CDA-kongresrede van Lubbers gehouden op 20 januari.

De heidenen van Lubbers

Hij spreekt daarin over „nieuwe heidense verschijnselen die in feite het mensbeeld omlaag halen en daarmee fundamenteel in strijd zijn met ons politiek grondbeginsel.” Je wrijft je ogen even uit, en je vraagt je af: over wie heeft hij het eigenlijk? Even Van Dale opgeslagen, en inderdaad: heidenen zijn ongelovigen, niet-christenen. Zijn opmerkingen slaan dus mede op ons (de Noorse humanisten noemen zich openlijk heiden – een soort geuzennaam). Laten we Lubbers eens uitvoerig aan het woord laten! „Wat te denken van een situatie waarin het vrijmaken van mensen, gelijkheid van kansen en ontplooiingsmogelijkheden, het afbreken van allerlei oude schotten en als zinloos ervaren verbodsbordjes, nu lijkt te gaan leiden tot steeds meer eenzaamheid en leegte. (...) Heidens is het ook dat wij, in stagnatie gevangen, er met al onze knapheid van techniek en economie niet in kunnen slagen de behoeften van de Derde Wereld op waardige wijze om te zetten in koopkrachtige vraag. Ook dat is een zondige zaak, al zal niemand van ons zich dat individueel aanrekenen. Zo'n zelfde heidensheid signaleren we op het

(vervolg op pag. 2)

IN DIT NUMMER

Verslag van het onlangs gehouden HIVOS-weekend	pag. 3
Humanisten en homoseksualiteit	pag. 4
Demokratisering gezondheidszorg noodzakelijk	pag. 5
Van probleem tot psychiatrie, een rapport	pag. 4/5
Nieuws uit het Verbond	pag. 6
De rubriek cultuur	pag. 7

De HB-vergaderingen van 16 februari en 2 maart 1979 waren voor een deel gewijd aan een discussie over twee rondes over plannen tot oprichting van een afzonderlijke Stichting Bewindvoering en Beheer „Protecta”. Daarmee wordt ingehaakt op de grote behoefte die momenteel bestaat aan betrouwbare, deskundige en onafhankelijke adviezen over het beheer van vermogens van b.v. bejaarden in tehuizen, verpleegden in psychiatrische inrichtingen e.d. Momenteel is dit vermogensbeheer vaak nog in handen van de directie van de inrichting waar men verblijft en dit kan leiden tot ongewenste financiële praktijken. Een bij de Tweede Kamer ahangend wetsontwerp beoogt waarborgen te scheppen voor een verantwoorde dienstverlening in het belang van de betrokkenen. Een door het HB ingestelde commissie heeft een uitgewerkt voorstel gedaan voor een organisatie uit onze kring, die deze dienstverlening tegen een bescheiden vergoeding op zich kan nemen. Gedacht wordt aan een aantal consuls, verspreid over het land, die beschikken over de nodige financiële deskundigheid en bovendien in staat zijn de cliënten vanuit een humanistische achtergrond tegemoet te treden.

Er was binnen het HB enige twijfel over de noodzaak juist dat werk prioriteit te geven, omdat het humanistische kader, waaruit voor allerlei bestuursfuncties geput moet worden, toch al zo beperkt is. Aangezien deze activiteit risico's meebrengt – er zal een klein, maar deskundig secretariaat moeten komen en het gaat om veelal bescheiden vermogens – is de commissie verzocht de mogelijkheden tot een opzet

samen met Humanitas nader te onderzoeken.

De RTV-dienst kan dankzij de verkregen verdubbeling van zendtijd aanzienlijk worden uitgebreid. Er waren drie nieuwe functies waarvoor ervaren omroepmensen konden worden benoemd: Rob van der Linden (eindredakteur TV), Ruud Jans (eindredakteur radio) en Douwe Walinga (produktiemedewerker). Verder konden twee part-timers nu full-time worden aangesteld: Rina Spigt (redakteur/producer radio) en Coby Voorneveld-Krook (secretaresse). Hoofd van de dienst blijft Casper Vogel, die natuurlijk erg is ingenomen met deze versterking van z'n team. Tevens vond de halfjaarlijkse evaluatie plaats van de programma's, dit keer voor het eerst inclusief de „5 minuten bedenktijd”. De nieuwe formule is nog in een proeffase. De indruk bestond dat de meer serieuze aanpak meestal geslaagder is dan de korte sketches e.d.

Nog wat meer goede berichten tot besluit. In de gemeente Haarlemmermeer is een nieuwe gemeenschap opgericht met bijna 60 leden.

Met de N.V. Luchthaven Schiphol is overleg gaande om een HV-vrijwilliger op te nemen in het team geestelijke raadslieden, dat op de luchthaven werkzaam is. De directie ziet onze inbreng als een welkome versterking van het team; nader overleg met de pastores volgt. In ieder geval werd al afgesproken dat het HV wordt opgenomen in het z.g. Rampenboek, zodat ook wij voortaan betrokken zullen worden bij de geestelijke opvang na onverhoopte luchtvaartongelukken. sentrop

verdraagzaamheid verward met lijdzaamheid?

(vervolg van pag. 1)

punt van de bewapening.” En even later: „Willen wij die vormen van heidendom waarvan ik u enkele voorbeelden gaf echt weerstaan, dan vergt dat in wezen toch een omkering van onszelf en van de samenleving.” Tot zover Lubbers, toch niet zo'n marginale figuur in ons land, Niettemin, deze uitlatingen zijn vrijwel niet opgemerkt – alleen de NRC besteedde er goede aandacht aan.

Nu kan men zeggen: we beschouwen onszelf toch niet als heidenen. Maar dat is hier niet aan de orde. Er wordt hier een term gebruikt met een (terecht of ten onrechte) negatieve lading waar humanisten ook onder vallen. Uiteindelijk beschouwt een katholiek zichzelf ook niet als een paap,

maar wordt er wel in die kringen een onderzoek gedaan naar anti-paapse uitlatingen. Ik neem de uitlatingen van Lubbers wel heel ernstig. *Het is in feite een moderne variant van het oude „stenen voor brood”-denken van sommige christenen over het humanisme.*

De vraag hoe het komt dat bovengenoemde anti-humanistische uitlatingen nauwelijks worden opgemerkt, moet leiden tot een bezinning in eigen kring. Is het inderdaad waar dat wij te vaak verdraagzaamheid met lijdzaamheid hebben verward? Zijn wij niet teveel geschrokken van iedere beschuldiging anti-kerkelijk te zijn, terwijl wij dat vanaf het eerste uur niet zijn geweest en ook nu niet willen zijn? Wij respecteren het recht van iedereen te geloven wat hij of zij wil. Wij doen onszelf en onze geestverwanten schade door in onze schulp te kruipen als wij worden aangevallen. Wij dienen niet terug te schelden, maar waardig te konstateren dat over ons feitelijke onjuistheden worden verkondigd en dat wij op de bres blijven staan voor verdraagzaamheid en vrijheid. En dat niet alleen als het in onze kraam te pas komt. *Het is het goed recht van Lubbers fundamenteel anders te denken dan wij, zoals het ons goed recht is anders te denken dan Lubbers, en te weigeren in de rol van het zwarte schaap van onze tijd te worden gedrukt.* rob tielman

Door allerlei gewichtige zaken, waar het H.V. nu eenmaal vol van is, bereikte mijn winters stukje over de eerste en de laatste keer, dat ik mijn vader schaatsenrijdend op het ijs gezien had, u niet half februari, zoals ik gepland had, maar begin maart. Nu was dat geen ramp, de winter van 1979 zal ons lang in gedachten blijven en zelfs begin maart zaten er, naar ik hoorde, in het noorden van ons land nog huizen onder de sneeuw, die nog niet of nauwelijks uitgegraven waren. Gelukkig hoefde ik niet de hele dag knarsetandend bij de tantes te zitten, die op visite kwamen, want mijn moeder, die zeer veel begrip voor de situatie had, gaf me verlof om te gaan schaatsen. 't Liefst was ze zelf ook nog meegegaan. Wat de ijspret betreft, hadden onze kinderen het wel bijzonder gemakkelijk. Toen we 27 jaar geleden de flat betrokken, die toen aan de rand van Amsterdam lag, hoopten we, dat we nog een poosje de laatste huizen van dit deel van de stad zouden blijven en om de een of andere onnaspeurlijke reden was dat ook zo. We keken uit op landerijen, waar 's zomers koeien en paarden liepen, ook wel schapen en varkens. Hazen liepen door de straat en toen eens iemand per ongeluk een hek had laten openstaan, was onze buurt plotseling bevolkt door een groot aantal schapen, die alle deuren binnen wilden en het blijkbaar zo enig vonden in de mensenwereld, dat ze met geen mogelijkheid te bewegen waren, om naar het land terug te gaan. Het land werd doorsneden door kleine slootjes, die 's winters allemaal bevroren waren, zodat de kinderen maar de straat uit hoefden te lopen, om net zoveel ijs te vinden, als ze maar hebben wilden. Mijn man reed soms stoer mee op z'n Noren, maar ik durfde me voor geen prijs meer op de schaats te wagen, omdat een buurvrouw van ons, zodra ze haar schaatsen had ondergebonden, een smakkerd maakte, waarbij ze haar rechterpols brak, wat voor mij zo'n afschrikwekkend idee was, met m'n drie koters, dat ik er het sportieve genoeg maar aan gaf.

Als het dan weer lente werd, verschenen er weer jonge dieren op het land en ook dat had weer een aparte bekooring. Als mijn man en ik 's zondagsmiddags heerlijk samen op ons balconnetje in de zon zaten, voelden we ons de gelukkigste mensen op aarde met dat verrukkelijke unieke uitzicht.

Plotseling zag ik mijn man eens op zo'n vredige middag van z'n stoel opspringen. Er was in de verte op het land een kind een slootje ingelopen, op weg naar de lammetjes, denkend, dat het kroos gras was. Het bleek bij nader inzien onze eigen jongste telg te zijn. Zelden heeft ons huis zo gestonken naar modder en drek, als toen we het slachtoffer dat een spoor van modder had achtergelaten, met kleren en al in de badkuip afspoelden.

Er staan nu allang huizen op het land, maar onze kinderen hebben er een zalige jeugd gehad.

Ans Spigt

Humanist

Eindredakteur: Hes van Huizen
Gedrukt op kringloop-papier bij
Brouwer Offset b.v., Utrecht.
Redactie-adres:
Humanistisch Verbond,
Oude Gracht 152, 3511 AZ Utrecht
of Postbus 114, 3500 AC Utrecht.
Telefoon: 030 - 31 81 45.
Abonnementsprijs voor niet-leden:
f 20,- per jaar t.n.v. Humanistische
Pers, postgiro 58, Utrecht.

terugblik HIVOS-weekend

Op 17 en 18 februari werd in het Evert Kupersoord te Amersfoort een werkweekend gehouden, georganiseerd door HIVOS, Humanistisch Instituut voor ontwikkelingssamenwerking. Gedurende lange tijd was er naar toe gewerkt door de staf, de voorbereidingsgroep, de discussieleiders; er waren ruim honderd opgaven... Maar hoewel de afmeldingen binnendruppelden vanwege de barre weersomstandigheden (sneeuw, ijs, mist en ijzel!) bleken er uiteindelijk toch ruim tachtig mensen aanwezig te zijn. Zij hebben met elkaar intensief aan het programma meegewerkt, waardoor het weekend in een enthousiaste sfeer is verlopen.

De inleiding in de algemene ontwikkelingsproblematiek werd gehouden door prof. Hommes. Deze zette een aantal verschillende benaderingswijzen naast elkaar en vergeleek de resultaten. Hij benadrukte daarbij het feit dat het uitermate moeilijk is om die mensen te bereiken aan wie wij graag onze steun zouden willen geven: namelijk de armste groepen. Niet alleen geeft het problemen om deze mensen op doeltreffende wijze te helpen hun bestaan te verbeteren, – dat wil op kleine schaal nog wel lukken –, maar zodra de resultaten zichtbaar worden, voelen de rijken zich in hun positie aangetast en worden door hen tegenakties ondernomen.

Tijdens de discussie die op de inleiding volgde, bleek duidelijk dat het niet mogelijk is om zich a-politiek op te stellen in ontwikkelingssamenwerking. Blijft vooralsnog de vraag hoe politieke betrokkenheid verwezenlijkt moet worden in de praktijk.

In feite was het rollenspel 's middags een illustratie van deze discussie. De deelnemers werden in groepen verdeeld en iedere groep speelde de situatie in een Boliviaans dorpje, gebaseerd op een gegeven uit de film „De Weg”. In dat dorp wonen koffieboeren die na de landhervorming over een klein stukje grond beschikken. Het transport om de producten naar de hoofdstad La Paz te brengen ontbreekt hen echter, waardoor zij afhankelijk zijn van tussenhandelaars die wel over vrachtwagens kunnen beschikken.

De koffie wordt door hen tegen lage prijzen ingekocht en met grote winst door verkocht. Omgekeerd nemen zij producten mee terug die de boeren nodig hebben en vragen daar weer hoge prijzen voor.

De tien kilometer lange weg van het dorp naar de hoofdweg moet door de boeren onderhouden worden. Er is echter een plaatselijke ontwikkelingswerker die de boeren erop wijst dat de burgemeester (tevens eigenaar van een aantal vrachtwagens), veel verdient aan de handel in koffie, en dat de boeren ook nog voor niets de weg moeten onderhouden. Deze werker stelt voor dat de boeren een koöperatie oprichten en zelf een vrachtwagen aanschaffen met een lening van zijn organisatie. Het rollenspel begint op het moment dat de burgemeester een vergadering heeft belegd over de vraag: Wie moet het onderhoud van de weg betalen, wie gaat het uitvoeren en wanneer? Er is haast bij want de oogsttijd is op komst! De algemene ervaring bij het spel was dat men moeite had om zich werkelijk in te leven in de totale afhankelijkheid van de boeren en de weinige middelen welke de boeren ten dienste staan om zich aan die afhankelijkheid te onttrekken, omdat binnen een dorpssa-

menleving allerlei andere relaties en tradities nog een grote rol spelen.

Vond er nog een perskonferentie plaats door de burgemeesters uit de verschillende dorpen die hiermee probeerden de gesignaleerde onrust over het onderhoud van de wegen te bagatelliseren. Een aantal journalisten van verschillende kranten kon hierbij vragen stellen. De burgemeesters gaven een zodanige weergave van hun rol – inclusief grote sigaren die rondgedeeld werden en demonstratief opgestoken! – dat dit de ontwikkelingswerkers noodzaakte tot enige tegenactie. Dit maakte het voor de journalisten moeilijk om hun artikel te schrijven. Desondanks verschenen de artikelen later toch als muurkrant in de zaal. Om het spel aan de realiteit te toetsen werd daarna de film „De Weg” getoond.

Het spel heeft wel beantwoord aan het doel: inzicht te verschaffen in een concrete situatie in een ontwikkelingsland.

Voor de infomarkt, waar 's avonds in groepen aan werd gewerkt, hadden de deelnemers achtergrondinformatie thuisgestuurd gekregen over de verschillende onderwerpen: positie van de vrouw, transport en kredietverlening. Ter plaatse kregen ze nu te horen voor welke groep de stand was bestemd; een vrouwengroep, een personeelsvereniging van een bank en een personeelsvereniging van een transportbedrijf. De bedoeling van de infomarkt was om een praktische training te zijn voor het verkrijgen van een aantal vaardigheden die mensen nodig hebben bij hun werk als vrijwilliger in hun eigen omgeving. De onderwerpen en de doelgroepen vormden slechts een middel daartoe. Daarom was

het verrassend, dat in enkele groepen een uitgebreide discussie ontstond over de al of niet juiste keuze van de doelgroep. Kern van de discussie was daarbij de vraag: Welke mensen wil je benaderen, worden de bekeerden bekeerd of ben je bereid (en in staat) andersdenkenden te ontmoeten? Daarbij komt dan nog de overweging; wanneer een groep iets wil weten of wil „doen” aan ontwikkelingssamenwerking wordt je dan voor hun karretje gespannen – ingepakt – of is er gelegenheid je eigen opvattingen naar voren te brengen?

Deze discussie is natuurlijk nog lang niet beëindigd maar zal op een andere plaats, of liever op vele plaatsen, uitgebreid moeten worden gevoerd! Voor de infomarkt echter ging men uiteindelijk stevig aan de slag met het beschikbare materiaal. Ook door diegenen die in het begin wat argwanend stonden tegenover het „fröbelen” met papier, verf en lijm, zijn originele resultaten bereikt.

De zondagochtend begon met een inleiding over vrijwilligerswerk en ontwikkelingssamenwerking in Nederland. Na de vraag wat vrijwilligerswerk nu eigenlijk inhoudt – charitas, solidariteit, eigenbelang – en waarom het aanwezig is – welvaartsverschijnsel, noodzaak, medeverantwoordelijkheid, werd hierbij nader ingegaan op de praktische mogelijkheden om in Nederland bezig te zijn met ontwikkelingssamenwerking.

Daarna ging men in regiogroepen uiteen om de problemen die zich bij deze activiteiten voordoen te inventariseren en te bespreken. Belangrijk hierbij was dat de deelnemers zich bewust zouden worden van het feit dat velen met dezelfde problemen te maken hebben en dat er meestal binnen een groep zelf oplossingen gevonden kunnen worden.

Voor HIVOS was het belangrijk om te inventariseren welke problemen er leven bij vrijwilligers die actief zijn in het ontwikkelingswerk in Nederland, welke problemen prioriteit hebben en tot op welke hoogte vrijwilligers in staat zijn deze problemen op te lossen. Op basis van deze gegevens kan HIVOS dan de ondersteuning van het veldwerk afstemmen. Voortbouwend op deze discussies ging men 's middags door in groepen met de vraag: En hoe nu verder? Daarbij kreeg men de gelegenheid om afspraken te maken voor toekomstige activiteiten en meer permanente contacten. Natuurlijk kwamen hier de HIVOS-komitees aan de orde. Door mensen die al actief zijn in bepaalde groepen werd verslag uitgebracht over al uitgevoerde projecten. Verschillende groepen maakten plannen voor volgende bijeenkomsten in de eigen regio.

In eerste instantie kan gezegd worden dat het weekend een succes is geweest, konklusies kunnen pas getrokken worden wanneer de uitgebreide verslaggeving gereed is. Bepaalde onderdelen zoals het rollenspel en suggesties voor het vrijwilligerswerk evenals een aparte uitwerking voor het onderwijs zullen terzijner tijd ook voor niet-deelnemers verkrijgbaar zijn.

suzan bolland (veldwerker hivoss)

naar aanleiding van een COC weekend

de houding van het Humanistisch Verbond tegenover homoseksualiteit

Hoe denken humanisten over homoseksualiteit? Deze vraag deed zich voor op een weekend over „homoseksualiteit en de kerken”, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC. Het Humanistisch Verbond was uitgenodigd om als waarnemer aanwezig te zijn en tevens informatie te verschaffen over de houding van humanisten.

In tegenstelling tot de meeste christelijke kerken, heeft het HV nooit een officiële verklaring inzake homoseksualiteit gegeven. Toch is er in de geschiedenis van de humanistische beweging wel het een en ander terug te vinden, waaruit een over het algemeen positief standpunt mag worden afgeleid. Honderd jaar nadat de strafbaar-

teerd, maar zeker niet voor een ideale gerichtheid aangezien. Men zag het als een nu eenmaal gegeven afwijking waar niks aan te doen was: „de homofielen én de anderen zullen er mee moeten leren leven”. Het duurzaamheidsaspect van homofiele relaties kreeg nogal overdreven aandacht.

Geen apart oordeel

De discussies zijn ook ná 1963 voortgezet en de meest recente standpunten inzake verschillende maatschappelijke problemen treffen we verwoord in „Humanistisch Perspectief” (1977). Punt 9 van dat Perspectief zegt: „Seksualiteit dient niet uitsluitend ten dienste te staan van de voortplanting, maar net als alle andere vormen van menselijk beleven en omgaan met elkaar, bij te dragen tot het ontwikkelen van een samenleving waarin menselijke waardigheid en verantwoordelijkheid – ook met het oog op beheersing van de bevolkingsgroei – in acht genomen wordt”. In een toelichting op dit punt wordt gesteld dat seksualiteit niet als iets heel apart in het leven moet worden gezien. Op zich is seksualiteit noch slecht (traditionele christelijke moraal) noch goed (lustbevredegingsopvatting). Seksualiteit ontleent haar menselijke waarde, net zoals andere vormen van creativiteit en communicatie, aan te wijze waarop zij bijdraagt aan menselijke vrijheid en verantwoordelijkheid. Over homoseksualiteit wordt geen apart oordeel gegeven, wat logisch aansluit bij de algemene gedachtengang uit punt 9. Wél wordt het doorbreken van vooroordelen ten aanzien van minderheden apart genoemd, omdat dat één van de maatschappelijke middelen is op weg naar vrijheid en verantwoordelijkheid in seksueel opzicht.

Verklaring opgehouden

Toen in 1977 Anita Bryant een geslaagde actie ondernam om homofielen in Amerika hun gelijke rechten af te pakken, werd in Nederland een tegenactie georganiseerd. Er werd een grote advertentie geplaatst in Amerikaanse kranten. Tot de ondertekenaars behoorde Rob Tielman, voorzitter van het HV. De katholieke kerk in Nederland gaf niet thuis, toen naar haar mening werd gevraagd. De bisschoppen schoven de zwarte piet toe aan de „Katholieke Raad voor Kerk en samenleving”, die nog advies moest uitbrengen. Op het afgelopen COC-weekend werd duidelijk waarom een officiële stellingname steeds is uitgebleven. Dr. P. A. van Gennip, sekretaris van de Raad: „Wij hadden vrij snel een advies klaar, waarin gesteld werd dat een Kerk die de liefde preekt, nooit diskriminatie van homoseksuelen kan goedkeuren. Ik vond het een minimumverklaring, maar

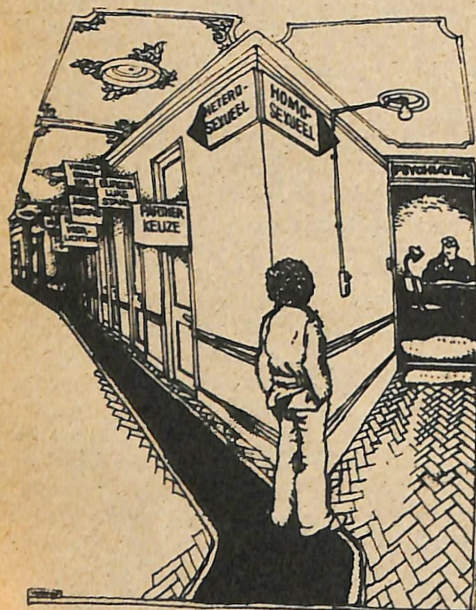
voor de bisschoppen stond er kennelijk te veel in. We kregen de tekst telkens teruggestuurd. Een verklaring is gewoon opgehouden.”

Grote weerstanden in de kerken

Intussen hebben twee van de zeven bisschoppen wél van zich laten horen: ze wijzen homoseksueel gedrag gewoon af. Ook van gereformeerde zijde kunnen homo's weinig heil verwachten, zo bleek op het weekend. De Synode heeft jaren geleden al een studiekommissie op het onderwerp gezet. Die commissie kwam met een tamelijk positief rapport, maar de Synode nam geen standpunt in. De zaak is opnieuw „in studie” genomen, omdat er grote weerstanden zijn. Het weekblad „De Tijd” kondigde een reportage over het COC-weekend aan onder de titel „Wat zoekt een homo in de kerk?”. Een buitenkerkelijk staflid van het COC zei daarover tegen De Tijd: „Je blijft toch geen lid van een kerk die jouw bestaan ontkent, die jou vernedert en uitspuwt?”. De meeste – kerkelijke – deelnemers aan het weekend deelden die mening niet. Ze voelden zich „ergens toch verbonden” met hun kerk en bleven het de moeite waard vinden van binnenuit begrip te kweken, zodat ook zij er bij kunnen horen.

Benadering humanisten sprak aan

De benadering van humanisten, zoals hiervoor geschetst, sprak velen aan. Het wekt dan ook verbazing dat het COC de

stelling van homoseksueel contact uit ons strafrecht was verwijderd, keerde in 1911 de wettelijke achterstelling terug. Homoseksueel contact werd strafbaar gesteld tussen meer- en minderjarigen (art. 248-bis W.v.S.). Deze achterstelling was het resultaat van katholieke en gereformeerde invloeden. Uit socialistische en liberale kringen werd ze bestreden. Maar het waren vooral de vrijdenkers die zich op dit punt verdienstelijk hebben gemaakt. Als enige organisatie hebben zij zich achter het Wetenschappelijk-Humanitair Comité gesteld, de eerste groep die zich inzette voor de gelijkberechtiging van homoseksuelen in Nederland.

Humanisme en seksualiteit

Na de Tweede Wereldoorlog heeft het HV steeds voorop gelopen, vergeleken bij de houding van de kerken. Zij die dat wensten hoefden hun homoseksualiteit in kringen van het verbond niet te verbergen. In 1963 verscheen een brochure onder de titel „Humanisme en seksualiteit”. Het was resultaat van vele besprekingen over „het seksuele vraagstuk”, zoals men dat indertijd formuleerde. De standpunten uit deze brochure mogen nu verouderd zijn, voor die tijd golden ze als zeer progressief. Het huwelijk werd niet als enige leefvorm gepropageerd, al was de waardering ervoor het grootst. Homofilie werd gerespek-

belangwekkend van probleem tot

Het gebrek aan contact en de problemen die daaruit voortvloeien vormen een psychische problematiek van de eerste orde.

Deze zin staat onder meer in het derde rapport van de visiekommissie van het psychiatrisch centrum Sint Bavo in Noordwijkerhout. Het is in 1978 gepubliceerd onder de titel „Van probleem tot psychiatrie”, met als ondertitel: „een studie van de psycho-sociale hulpbehoefte in Nederland en een model voor hulpverlening”. Het rapport werd geschreven door Rob Offerhaus. De samenvatting en beleidsvisie schreef hij samen met de directeur-geneesheer van het centrum Jan van de Lande.

Waarom bestaat er nu van onze kant zoveel belangstelling voor dit rapport? In het tweede hoofdstuk wordt het proces geschetst hoe mensen met problemen die onoplosbaar schijnen, via spanningen tot stoornissen kunnen komen zowel op lichamelijk als op psychisch terrein. Om vervolgens – in het geval zij niet op tijd

werkgroep kerken, die het weekend had georganiseerd, nog niet heeft omgebouwd tot een pluriforme studiegroep „homoseksualiteit en levensbeschouwing”. Per slot is het COC een levensbeschouwelijk pluriforme organisatie, waarin de ontmoeting van de verschillende levensovertuigingen op het gebied van homoseksualiteit vruchtbaar kan werken. Bovendien is het voor mij nog de vraag of voor alle humanisten homoseksueel gedrag geen punt is. In het „Humanistisch Perspectief” wordt, waar het gaat over seksualiteit, sterk de nadruk gelegd op het leveren van een bijdrage aan menselijke vrijheid en verantwoordelijkheid.

Ik vind dat een tamelijk hoogdravende en moralistische opvatting, die misschien van toepassing is op erg hechte en diepgaande relaties. Het zou dwaas zijn seksualiteit uitsluitend voor te behouden aan deze categorie. Seksuele gevoelens en gedragingen maken deel uit van ons aller alledaagse leven en ze komen voor in alle vormen en gradaties. Waarbij seks dus heel gewoon ook lekker kan zijn, zonder direkt een bijdrage te leveren aan „menselijke vrijheid en verantwoordelijkheid”. Seksualiteit die enkel is gericht op bevrediging van de lusten, hoeft niet meer of minder te zijn dan de beleving in het perspectief van een sterk emotionele verbondenheid. Het is onder meer de verdienste van de homobeweging dat deze laatste opvatting meer gemeengoed is geworden en ik kan daar geheel mee instemmen.

Mede-humanisten die eventueel willen meewerken aan een studiegroep „homoseksualiteit en levensbeschouwing” kunnen zich met mij in verbinding stellen.

bert boelaars

technokratievormt bedreiging

demokratisering van gezondheidszorg noodzakelijk

De levensovertuiging speelt in de gezondheidszorg een belangrijke rol. Het humanistische element, als bewuste formulering van datgene wat door zeer veel Nederlanders wordt gevoeld, is volstrekt ondervertegenwoordigd in ons ziekenhuiswezen. Dit blijkt op ergerlijke wijze onder meer uit het buiten de deur houden van humanistische geestelijke verzorging. Gelukkig wordt daaraan hard gewerkt door het Humanistisch Verbond.

Toch zullen we geen spektakulaire veranderingen mogen verwachten in een ziekenhuis of verpleegtehuis wanneer daar de humanistische geestelijke verzorging en humanistische bestuursleden hun intrede doen. Verwachtingen wekken die later niet waargemaakt kunnen worden kan bijzonder schadelijk zijn voor de humanistische beweging. Daarom zullen degenen die als humanist functies aanvaarden in de gezondheidszorg zich erg goed rekenschap moeten geven van de taaie weerstanden in deze sector tegen een meer humanistische benadering. En daarbij gaat het niet alleen om antipathie uit de konfessionele hoek.

Kritisch tegenover technocratie

Het verschijnsel technocratie is essentieel voor wie als humanist naar de gezondheidszorg kijkt. Er is geen maatschappelijke sektor waar de persoonlijke betrokkenheid zo belangrijk is en waar tegelijkertijd de technocratie met zoveel sukses om zich heen heeft geslagen. En dan met name in ziekenhuizen en verpleeghuizen. Apparatuur voor automatische patiëntenbewaking behoort tot de vaste ingrediënten. Voor het stellen van een diagnose zijn

steeds meer apparaten en onderzoeken nodig. Kleine instellingen worden vervangen door grote, bij nieuwbouw komen de patiënten op de derde tot en met veertiende verdieping terecht, teneinde op de begane grond „belangrijker” zaken de ruimte te kunnen geven. Daarnaast gaat de professionalisering van de hulpverleners steeds verder. Grote organisaties met formele hiërarchieën moeten er vervolgens voor zorgen dat dit alles op rolletjes loopt. Deze ontwikkelingen kunnen niet anders dan negatieve gevolgen hebben voor de menselijke verhoudingen binnen deze instellingen. Een reden temeer om als humanist erg kritisch te staan tegenover technokratische tendensen in de gezondheidszorg is het feit dat deze bij uitstek een bedreiging vormen voor de waarden die tot de kern van de humanistische levensopvatting behoren. Zoals het respect voor het eigene in ieder mens en het zelf en in vrijheid kunnen beslissen over zijn leven.

Deelname humanisten nuttig en nodig

Hiermee is duidelijk dat juist vanuit de humanistische beweging een bijdrage geleverd kan worden aan een menselijke gezondheidszorg. De geestelijke verzorging is daartoe een belangrijk middel. Zeer nuttig en nodig is ook deelname van humanisten in besturen van stichtingen en landelijke organen.

Maar diegenen moeten dan wel de visie en de bereidheid hebben om hun humanistische gezindheid in konkrete bestuursdaden om te zetten. Meer uitwisseling van ideeën alléén zijn in de gezondheidszorg – een sector waar het veelal „om de knikkers” gaat – niet voldoende.

Demokratisering centraal

Dit brengt mij op de vraag: welke konkrete zaken zou men als humanist in de gezondheidszorg kunnen nastreven om de beleving van humanistische waarden mogelijk te maken? Centraal staat hier naar mijn mening de democratisering binnen de instellingen. Immers, waar strenge gezagsverhoudingen heersen, zal bijvoorbeeld de geestelijke verzorging meer weerstand ontmoeten bij het volbrengen van haar taak, zoals een volwaardige stervensbegeleiding. Ook het begeleiden of inschakelen van familieleden wordt als lastig ondervonden in een strakke hiërarchische organisatie. In ziekenhuizen, verpleeghuizen en andere inrichtingen waar medewerkers geen invloed hebben op hun werkomstandigheden en waar een autoritair personeelsbeleid wordt gevoerd zullen verzorgenden en verplegenden zich liever strikt aan de opgedragen taken houden dan hun

(vervolg op pag. 6)

rapport voor alle hulpverleners: tot psychiatrie

hulp krijgen – opgenomen te worden in klinieken. De visiecommissie stelt in dit rapport dat het mogelijk zou moeten zijn eerder hulp te bieden zodat in veel gevallen opname kan worden voorkomen.

Hulp bieden” is een gedachte waaraan door het Humanistische Verbond – zij het dan vanuit een andere invalshoek – al langer aandacht wordt geschonken. Onze poging die gedachte konkreet te maken, sluit als zodanig aan bij de ideeën van de visiecommissie. Immers via het Vrijwilligerswerk hopen wij mensen met problemen te bereiken, naar ze te luisteren, aandacht voor ze te hebben en zo mogelijk een helpende hand toe te steken. De konklusies van de commissie, dat erger kan worden voorkomen, zijn daarom enerzijds een hart onder de riem (we zijn op de goede weg...) en anderzijds een oproep: laten we toch alert zijn op wat er aan problemen bij mensen aanwezig is, want de weg naar opname is een eenzame weg.

Ook zij die niet als vrijwilliger werkzaam zijn en daardoor misschien minder gekon-

fronteerd worden met de moeilijkheden in het leven van anderen, kunnen hierin een aanmoediging of oproep zien. „Gewoon er zijn en wat tijd hebben”, zoals Richard Lukacs vorig jaar in zijn artikelen in Humanist stelde, is al een vorm waarin wij onszelf medeverantwoordelijk stellen voor hen die naast ons staan.

Kortom, dit rapport is niet alleen van belang voor de eigen wereld van hulpverlenende deskundigen, maar ook voor ons Vrijwilligerswerk en voor iedereen die open staat voor wat er met de ander gebeurt.

Het tweede hoofdstuk, dat dezelfde naam draagt als het rapport: „Van probleem tot psychiatrie”, is voor geïnteresseerden gratis verkrijgbaar bij het Centraal Bureau, Oude Gracht 152, 3511 AZ Utrecht. Telefoon 030 - 31 81 45.

Namens de Dienst
Plaatselijke Geestelijke
Verzorging,
ida kalmijn.

gezondheidszorg

(vervolg van pag. 5)

tijd besteden aan discussies met patiënten en familieleden. Zij en ook de artsen zullen zich wel tweemaal bedenken vóór zij hun handen branden aan zaken als euthanasie en abortus.

Klachten van patiënten – in de praktijk vaak juist tegen de lagere medewerkers geuit – maken in zulke instellingen weinig kans de leiding te bereiken die er wat mee zou kunnen doen. De directie is slecht, het bestuur niet op de hoogte van wat er „onderaan” leeft.

Uitdaging voor humanisten

Zo kunnen we nog even doorgaan. Voor humanisten betekent dit dat in de praktijk standpunten moeten worden ingenomen ten aanzien van zaken als bestuurssamenstelling en -vorming (koöptatie etc.), het functioneren van bestuur en directie, het functioneren van ondernemingsraden, het aanstellen van ombudsman c.q. vertrouwensman (of -vrouw), privacyverlangens van patiënten, patiëntenraden, enz. Demokratisering in humanistische zin zal naar mijn overtuiging de technokratie in de gezondheidszorg op den duur werkelijk tegen kunnen gaan. Voor de humanistische beweging een uitdaging!

Uitgangspunten concreet maken

Samenvattend. Het ziekenhuiswezen heeft de afgelopen decennia een abrupte overstap gemaakt uit de sfeer van de kerkelijke charitas naar de twintigste-eeuwse technokratie. Steeds meer wordt duidelijk dat een heroriëntatie nodig is zonder dat wij daarbij terugvallen op de christelijke motieven die in de vorige eeuw in de gezondheidszorg zo'n nuttige rol hebben gespeeld. De humanistische beweging moet hierin een belangrijke rol vervullen maar heeft niet het monopolie van vernieuwing in de gezondheidszorg. Globale uitgangspunten moeten daartoe concreet worden gemaakt. De tegenkrachten zijn sterk en schuilen niet alleen in de confessionele hoek.

Voorstel voor een aanvulling van Humanistisch Perspectief:

„Een houding ten opzichte van zieken, bejaarden en gehandicapten die gebaseerd is op de beginselen van fundamentele gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid en optimale ontplooiing. Bevordering van een gezondheidszorg en bejaardenzorg die hiertoe voorwaarden schept”.

jan schnerr

PLAATSBEPALING

Een paar berichtjes in „Humanist” van 1 mrt. '79 hebben mij – evenals verschillende voorgaande ontboezemingen van ongeveer gelijke aard – opnieuw tot denken gezet en deze keer voel ik mij genooddaakt eens principiële standpunten op een rij te zetten, zoals die voor mij als humanist richting gevend zijn. De berichten van deze keer zijn: de humanist met het bord voor z'n kop die de ambtenaar van bevolking maar niet uit de droom kan helpen, het stukje getiteld „Anti-kerkelijk” en het berichtje over de aanvragen voor confessionele scholen voor de journalistiek.

Ik zal proberen zo kort mogelijk mijn standpunt te formuleren en ook te motiveren. Waarbij ik mij terdege realiseer dat beknoptheid tot misvatting kan leiden. Enfin, nadere toelichting kan altijd gegeven worden. Eerst dan „Ik ben Humanist”. Wel mijn zienswijze is deze dat je dan ook moet kunnen duidelijk maken wat een humanist is en hoe je de verkeerde zaken in de wereld om je heen dan zou willen rechtzetten.

Dan kom ik al dadelijk in konflikt met het niet anti-kerkelijk zijn, want als atheïst ben ik wel degelijk een verklaard tegenstander van godsdienst en kerk. Natuurlijk wil ik ook elk volwassen individu laten kiezen welk maatschappelijk en levensbeschouwelijk uitgangspunt voor haar/hem leidraad zal zijn voor het verdere leven, maar ik ben van mening dat het niet geoorloofd is om kinderen vanaf de geboorte te hersenspoelen met waanideeën over scheppingsverhalen, boven-natuurlijke bevruchtingen, verklaring tot „gods zoon” van een gewoon menskind en wonderbare opstanding vanuit de dood. Met daaraan gekoppeld moralistische opvattingen die met de inmiddels wel wat beter bekende psychologie van de mens volkomen in strijd zijn en soms tot in het menonwaardige worden doorgevoerd!!! Uit dien hoofde ben ik onverbiddelijk tegenstander van godsdienst en kerk en meen dat je als humanist, opkomende voor de volledige geestelijke ontplooiing van de mens, ook niet anders zou kunnen zijn.

Het zou ieders plicht moeten zijn het kind bij opvoeding en onderwijs een zo breed

mogelijke informatie mee te geven omtrent geestelijke stromingen en maatschappelijk politieke en economische stelsels, dat het op volwassen leeftijd een bewuste keuze kan maken inplaats van een dwangmatige stellingname, waaraan hij/zij zich nauwelijks meer kan onttrekken omdat het vermogen tot zelfstandig denken, dat juist in die jeugdijaren moet worden ontwikkeld, nu in de jeugdijaren stelselmatig is ontkracht. En om deze praktijken te kunnen blijven doorvoeren, schuwt men in confessionele kringen juist die pluriforme onderwijsvoorzieningen waarvoor in „Verzuimd” een lans wordt gebroken. In alle maatschappelijke geledingen werkt dat nog steeds door en inzichten van andersdenkenden worden als geestelijk vergif geweerd. Juist met het doel geestelijke ontplooiing tegen te gaan, want ruimer inzicht en vermogen tot kritisch denken zijn de grootste bedreigingen voor het overleefend houden van dogmatische stellingen, die logisch onhoudbaar zijn.

Maar ook op politiek gebied zal men als humanist naar mijn mening duidelijker stelling moeten nemen. Het politiek denken is bepalend voor de maatschappijvorm waarin wij hebben te leven, ook wat betreft de te volgen weg in economisch opzicht. In dit verband meen ik echt te moeten stellen dat er tussen geestelijke vrijheid en economische vrijheid wel een groot verschil bestaat. De volledige, vooral geestelijke ontplooiing van ieder van ons wordt nogal eens doorkruist door de economische mogelijkheden daartoe. Waar macht vooral mogelijkheden schept, zijn de kansen in een maatschappij met een zgn. vrij economisch principe, onvoorwaardelijk niet voor iedereen gelijk, hoe je er ook aan schaaft en schuurt. In een socialistische maatschappijvorm zullen de ontplooiingskansen voor iedereen meer gelijk zijn, redenen waarom de nú bevoorrechteten zich daar met hand en tand tegen verzetten. Net zo hard als de confessionelen zich verzetten tegen het vrije denken.

Voor alle duidelijkheid wil ik wel verklaren dat ik met socialisme niet bedoel wat er in de zgn. Oostblok-landen onder wordt verstaan. Hoewel ik van mening ben dat hun economisch systeem dichter de vorm benadert waarin voor ieder gelijke ontplooiingskansen aanwezig zijn, is het doktrinaire „denken”, van bovenaf opgelegd, natuurlijk even fnuikend voor de vrije ontwikkeling van de menselijke geest dan het „opgelegde” confessionele „denken” in de Westerse wereld.

Als humanist ben ik dan ook anti-godsdienstig en socialist. Andere mogelijkheden om mijn humanisme in de praktijk van het dagelijkse leven gestalte te geven en mijn verklaarde tegenstanders tegemoet te treden meen ik niet te kunnen onderkennen.

Gaarne tot nadere toelichting en/of discussie hierover bereid.

piet blauw

GEDICHT

Het gedichtje in Humanist van 1 maart inspireerde me zo, dat ik het aardig zou vinden als bijgaand antwoord in Humanist opgenomen kan worden.

genoten
van de dichtelijke
ontboezeming
't bracht mij terug
in een lang vervlogen kring

mevr. v. d. berg (94)

in ont-moeten: sterven op z'n japans

In het december/januari-nummer van het informatieve tijdschrift Ont-moeten vindt de lezer weer enkele belangwekkende artikelen. Allereerst Sterven op z'n Japans, een artikel van de Japanner Mikuse Miyuki, boeddhist, Jungiaan en docent godsdienstwetenschap aan de California State University. Hij beschrijft hoe belangrijk zelfbeheersing tijdens het stervensproces in Japan is, omdat daarin pas tot uiting komt wat iemand in zijn leven waard is geweest. Deze houding kan leiden tot intensivering van het leven. Humanist zal aan dit interessante artikel in de toekomst

nadere aandacht wijden.

Verder in Ont-moeten een pleidooi voor psychotherapie als hulpmiddel om mensen een wijdere en meer realistische perceptie van de werkelijkheid te geven. En tenslotte een overzicht van de rationeel-emotieve therapie van Albert Ellis.

Ont-moeten, informatief tijdschrift van het groepswork van het Humanistisch Verbond verschijnt zes maal per jaar en kost f 17,50 per jaargang. Losse nummers f 3,50. Postgiro 4046753 tnv Abert Nieuwland, J. W. Brouwersstraat 18 te Amsterdam.

de walsen van Chopin

Twee platen met alle walsen van Chopin. Een heruitgave en een spiksplinternieuwe. Askenase (niet te verwarren met Wladimir

Ashkenazy) is bekend van de talloze Chopin-recitals, die hij in Nederland in de vijftiger en zestiger jaren heeft gegeven. Zijn plaat was, toen deze in 1964 verscheen, iets bijzonders. Askenase brak namelijk met de gewoonte om de walsen in een welhaast moordend tempo te spelen; en plotseling veranderden deze oefeningen in vingervlugheid in korte stukken, die óók in harmonisch opzicht boeiend bleken.

Ook Zimmerman neemt rustige tempi, maar daarmee houdt elke vergelijking op. De beide pianisten geven samen een aardig beeld van de uitersten van Chopins gecompliceerde karakter. Askenase's spel heeft een onbekommerde frisheid en gevoeligheid. Zijn bescheiden pedaalgebruik (het probleem bij Chopin) geeft de muziek soms zelfs iets hoekigs, iets recht-voorzijn-raaps, en dat bij de walsen, die nog dikwijls voor salonmuziekjes versleten worden! Dit is de Chopin, die vanuit Mallorca schreef: „De natuur is hier mild, maar de mensen zijn schavuiten. Je kunt sinaasappelen voor niets krijgen, maar voor een broeksknoop laten ze je fantastische bedragen betalen.”

Bij Zimmerman, een Pool van 22 jaar, horen we een hele andere Chopin: de man die geheel in de ban was van de opera's van Bellini, de broze, haast decadente lyriek van Norma en de smachtende duetten van het prille liefdespaar uit La Somnambula. De manier waarop Zimmerman deze kant belicht, is waarlijk verbluffend. Zijn aan-

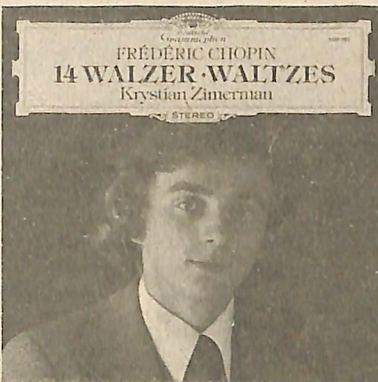
slag blijft zelfs bij een stevig forte nog zangerig, de melodie is breekbaar, maar nooit sentimenteel. Luister bijvoorbeeld eens naar de cello-achtige melodie in de linkerhand van no. 3. Het rubato (een beetje dralen op een toon) is eigenzinnig, maar verrassend en verantwoord.

In technisch opzicht is hij verre de meerdere van Askenase, die ten tijde van de opname rond de zeventig was. Met haast onbeschaamd gemak neemt Zimmerman de moeilijkheden (de dubbele triller in no. 8!). En let ook eens op de kleine voorstellen, waar de walsen vol mee zitten; Zimmerman speelt ze zoals het hoort: een fractie van een seconde vóór de eerste tel. Kortom: een fantastische plaat.

De persing van beide platen is vlekkeloos, geen tikje of spettertje. Askenase heeft een goed hoorbare bandruis, maar dat is onvermijdelijk bij heruitgaven. Zijn piano klinkt heel direkt (de microfoons staan er zo dicht op, dat je de pianist kunt horen ademen). Soms is het geluid wat metalig. Zimmerman bespeelt een zachtklinkend instrument met een zilverschichtige hoogte. De keus tussen beide opnamen is overigens niet eenvoudig: ten eerste is het verschil in prijs en opnamekwaliteit nogal groot. Ten tweede, Zimmerman kan teveel van het goede worden. Na een tijdje Zimmerman had ik echt behoefte om bij Askenase weer wat op adem te komen.

Chopin: 14 walsen
a. Stefan Askenase, D.G.G. 2544.010 – f 12,50
b. Krystian Zimerman, D.G.G. 2530.965 – f 25,75

gerard nijland

schuld

• De Gids heeft het laatste nummer van de jaargang over 1978 geheel gewijd aan het thema „Schuld”. Het is een dubbelnummer geworden met onder meer interessante bijdragen van A. I. Constandse (*De schuld van het christendom*), Paul Kapteyn (*Het geweten is een modern product*) en R. F. Beerling over geloof en ongeloof (een „nieuwe ongeloofsbelijdenis”). Van bijzonder gehalte zijn de bijdragen van Rudolf Geel die schrijft over schuldgevoelens die hij uit zijn jeugd heeft overgehouden, en van Bram van der Lek die indringend schrijft over zijn speurtocht naar de „ware” Claude Eatherly, de Amerikaanse piloot van wie altijd is rondverteld dat hij de atoombom boven Hiroshima had afgeworpen en later door schuldgevoelens overmeesterd in een psychiatrische inrichting terecht was gekomen. Een verhaal dat schielijk naar het rijk der fabelen moet worden verwezen, zoals Van der Lek laat zien. *De Gids* verschijnt bij Meulenhoff. De prijs van dit dubbelnummer is f 12,50. (H.v.G.)

KOMEDIE NIEUWE

ZWARTE SCHAPEN EN LA VIE EN ROSE

De theatergroep Nieuwe Komedie staat sinds kort op de planken met twee voorstellingen die vooroordelen en diskriminatie over homoseksualiteit te lijf gaan.

„Zwarte Schapen” is een kleine productie waarin een historische schets wordt gegeven over homoseksualiteit vanaf de Grieken tot 1979. Deze voorstelling maakt duidelijk dat naast de algemene geschiedenis er ook nog een verzwegen geschiedenis is, en dan bijvoorbeeld van de homoseksualiteit. Het niet kennen of het ontkennen van die geschiedenis vormt een vruchtbare voedingsbodem voor het kweken en in stand houden van vooroordelen. Zwarte

VERBOND OP RTV

RADIO
ZONDAGS HILVERSUM 1
VAN 9.30 - 10.00 UUR

18 maart 1979
Een ramp voor het kind?
Samenstelling: Riëtte Kuin

25 maart 1979
Magazine
Samenstelling en presentatie: Rina Spigt

schapen is gebaseerd op gegevens van socioloog Rob Tielman.

„La vie en Rose” is een voorstelling die volgens de samenstellers de angst voor het onbekende laat zien, de angst die leidt tot vooroordelen en diskriminatie. Het stuk toont hoe homoseksuele jongens en mannen leven en hoe moeilijkheden met de fameuze „nichtenhumor” te lijf worden gegaan.

Beide voorstellingen zijn geschikt voor scholen, verenigingen, vormingsinstituten en ook nog te zien in o.a. Amersfoort, Nijmegen, Gent en Den Haag.

Inlichtingen: Nieuwe Komedie, Westduinweg 230 in Den Haag (070-547104).

Isherwood

Christopher Isherwood is heel bekend geworden door de film Cabaret, gebaseerd op zijn boek Goodbye to Berlin, en door zijn herinneringen

„Christopher and his kind”. Gevolg: ook wat minder bekend werk wordt in grote oplagen uitgebracht. Deze keer *A single man*, uit 1964. Het verhaal van George, een cynisch man van middelbare leeftijd, die probeert verder te leven nadat Jim, de enige van wie hij ooit heeft kunnen houden, verongelukt is. Zoals steeds bij Isherwood: scherpe observaties van mensen en omgeving (een Amerikaanse universiteit) en schitterende dialogen.

Een Magnum-pocket, uitgegeven door Methuen, Londen. Prijs: f 5,90.

Arbeit ohne Arbeiter

• In de serie Fischer Alternativ van de Westduitse uitgever Fischer is een boekje over een heet hangijzer verschenen: **Arbeit ohne Arbeiter**, de ondertitel luidt, verhelderend: „Wie heeft er baat bij de technologische vooruitgang?” Michael Buss is de schrijver. Het kost DM 5,80.

REKTIFIKATIE

Bij het artikel over het jaarverslag van Amnesty International blijkt een nul weggevallen te zijn bij het aantal leden. Amnesty heeft namelijk meer dan 200.000 leden en niet 20.000 zoals vermeld stond. Alleen in Nederland heeft Amnesty al zo'n 45.000 leden!

euthanasie

De meeste Britten vinden dat vrijwillige euthanasie voor ongeneeslijk zieken zou moeten worden toegestaan, zo blijkt uit een opiniepeiling onder 2.000 mensen.

Aan de ondervraagden werd de volgende verklaring voorgelegd: „Als de patiënt lijdt aan een kwellende en ongeneeslijke lichamelijke ziekte, moet een arts, indien de patiënt zulks wenst, de bevoegdheid hebben om de betrokkene de middelen te verstrekken om zijn leven te beëindigen”. Met deze stelling was 62 procent het eens en 22 procent oneens.

De meeste gelovigen onder de ondervraagden antwoordden positief. Zelfs onder de rooms-katholieken, wier kerk afwijzend staat tegenover euthanasie, was slechts een kleine meerderheid tegen de stelling – 43 procent tegen 41 procent.

raadsgebed

Het reglement van orde van de Roermondse gemeenteraad schrijft voor dat aan het begin en eind van elke raadsvergadering alle leden opstaan voor het raadsgebed. Piet Hein de Boer, PvdA-raadslid maar ook lid van het Humanistisch Verbond, heeft vanaf zijn verkiezing in de raad geweigerd hieraan mee te doen, tezamen met nog twee geestverwanten. Hiermee overtreden zij dus het reglement van orde en lopen daarmee formeel het risico door de burgemeester uit de raad te worden verwijderd. De plaatselijke pers reageerde met begrip en zelfs uit kerkelijke kring kwamen waarderende woorden. Een veel gehoorde reactie was ook: „Bestaat zo iets nog in 1979?”

De reacties binnen de raad vertonen minder begrip. De grootste fractie Katholiek Roermond (familie van het CDA) vindt de actie ongepast. Ook de VVD vindt dat de humanisten zich moeten aanpassen aan de tradities in de streek en dat daarom het raadsgebed gehandhaafd moet blijven. In april komt deze zaak in de raad aan de orde. Katholiek Roermond heeft al aangekondigd dat deze overtreding niet meer geaksepteerd kan worden. Humanist houdt de vinger aan de pols in niet meer alleen katholiek Roermond.

verzekeringen

Verzekeringsmaatschappijen praten mensen, die zo'n verzekering helemaal niet nodig hebben, toch **rechtshulpverzekeringen** aan. Omdat deze maatschappijen in hun reclame met geen woord reppen over de gratis rechtshulp, waarop veel mensen recht hebben, is hier sprake van misleidende reclame; schrijft het reklaseringsmaandblad KRI.

Niettemin werden er al zo'n half miljoen van deze verzekeringen (die de kosten dekt als men juridische bijstand nodig heeft) afgesloten. De premie bedraagt f 150,- per jaar, maar velen op het terrein van rechtshulp werkzaam, twijfelen aan de waarde van deze verzekering. In de praktijk blijkt namelijk de Wet Rechtsbijstand aan min- en onvermogenen voor zeer veel mensen van toepassing te zijn, zodat ze op grond daarvan in aanmerking komen voor gratis rechtshulp.

bevel

De Utrechtse rechter heeft de heer Van Luijn die in strijd met de wet weigerde een bevel van een politie-agent op te volgen, vrijgesproken. Van Luijn weigerde april 1978 met zijn auto op een aantal demonstranten in te rijden die protesteerden tegen de grote onveiligheid op het Utrechtse Janskerkhof voor daar overstekende scholieren.

„Ik ga niet op mensen inrijden”, zo verweerde hij zich. De rechter was het ermee eens dat een politiebevel iemand niet ontslaat van zijn eigen verantwoordelijkheid als burger. In Nederland geldt „bevel is bevel” dus niet als absolute regel.

alcohol

De Algemene Nederlandse Geheel Onthouders Bond heeft een extra nummer van De Geheelonthouder samengesteld over de invloed van alcohol op het menselijk gedrag. Een abonnement op dit blad kost u f 7,50 per jaar. Opgeven: Administratie De Geheelonthouder, Bergeonstraat 1, 1851 KB Heiloo.

libanon

Raadsman Van Sandwijk van het Humanistisch Verbond zal in ieder geval de eerste maanden de geestelijke verzorging van de Nederlandse militairen in Libanon op zich nemen. Daarnaast gaan er ook een legeraalmoezenier en een legerpredikant mee. We zullen de lezers van Humanist op de hoogte houden van de ervaringen van onze humanistische raadsman in Libanon.

leven

Een rechter in Los Angeles heeft toestemming gegeven voor het afsluiten van het ademhalingsapparaat waarmee ouders hun 3-jarig zoontje in leven houden. Het jongetje dat alleen bij zijn voornaam Benjamin werd genoemd, is bewusteloos sinds een auto-ongeluk, vorig jaar. Rechter Matt Byrne zei dat het medisch bewijs geleverd was dat Benjamin onherstelbare hersenschade had. De uitspraak betekent dat de vader vanaf donderdag opdracht mag geven tot het ontkoppelen van het apparaat.

gijsen

Dat de scheiding van kerk en staat niet door Gijsen wordt aanvaard blijkt het duidelijkst uit zijn commentaar op het nieuwe abortus-wetsontwerp (dat al een paar dagen voor de openbaarmaking van het ontwerp gepubliceerd werd!), waarin hij pleit „voor een werkelijk ethisch reveil, dat leidt tot een wetgeving die beantwoordt aan wat de kerk als pleitbezorgster van de echte waarde van de mens voorhoudt.” (NRC 13-2-79)

straffen

De sekretaris-generaal van Amnesty International de Zweed Hammarborg heeft zich gekeerd tegen bepaalde straffen zoals stening, het afhakken van ledematen en zweepslagen die volgens hem in bepaalde mohammedaanse staten als Saoedi-Arabië, Libië, Pakistan en het Centraal-Afrikaanse Keizerrijk opgeld doen. Hammarborg sprak van flagrante schendingen van het Handvest van de Verenigde Naties dat wrede en onmenselijke praktijken veroordeelt, en kritiseerde de golf van godsdienstige emoties in deze landen die voor het overgaan tot de straffen verantwoordelijk zou zijn.

ballast-nedam

Het bouwconcern Ballast-Nedam heeft een predikant en een pastoor naar Saoedi-Arabië gestuurd om er een aantal kerkdiensten te leiden voor werknemers, zo meldt de personeelskrant „De Pijler”. Zowel de predikant als de pastoor zouden best terugwillen, aldus „De Pijler”, omdat tien dagen eigenlijk te kort was om goede contacten te leggen. Waarom zou Ballast-Nedam geen humanistisch raadsman uitzenden voor de buitenkerkelijke werknemers, of zouden die er niet zijn? Zou het dan toch waar zijn dat de „niet-jood-verklaringen” in feite als „christen-verklaringen” ook buitenkerkelijken discrimineren? Hopelijk wil de Ballast-Nedam hierover meer inlichtingen verschaffen.

volkskrant

De Volkskrant van 15 februari j.l. meldt in de rubriek „Op de korte golf” dat een initiatiefgroep in Nijmegen naar het stadhuis is gegaan om op de persoonskaarten van de leden de vermelding „Godsdienst: R.K.” te laten veranderen in „Godsdienst: geen”.

Schrijft de Volkskrant: „Welkom in het gilde der kerkloze christenen”. Is dat soms de signatuur van de Volkskrant? Nog nooit van buitenkerkelijke niet-christenen zoals humanisten gehoord?

decentralisatie

In een voorlichtingskrantje van CRM „Zeg nou zelf” wordt aan de hand van voorbeelden uit de praktijk informatie gegeven hoe het welzijnswerk beter kan. Aanvragen Voorlichtingsdienst CRM, Steenvoorde-laan 370, 2284 EH Rijswijk.